

dn. 05 grudnia 2024 r.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
KANCELARIA GŁÓWNA

Data wpływu: 2024 -12- 13 -14-

L. dz.

**Ministerstwo Rodziny, Pracy
i Polityki Społecznej**
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa

PETYCJA

Na podstawie art. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz.U. z 2018 r. poz.870) działając w interesie publicznym, wnosi petycję o podjęcie prac legislacyjnych w celu zmiany treści art. 63 ust. 3 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz.U. z 2023 r. poz.1429), z przyczyn wskazanych poniżej.

Proponowana treść art.63 ust.3 ustawy o świadczeniu wspierającym , po jego zmianie:

„3.Osoby, o których mowa w ust. 2, zachowują prawo odpowiednio do świadczenia pielęgnacyjnego albo specjalnego zasiłku opiekuńczego na zasadach obowiązujących do dnia 31 grudnia 2023 r., również w przypadku, gdy osobie nad którą sprawują opiekę zostało wydane nowe orzeczenie o stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie o niepełnosprawności. Warunkiem zachowania prawa odpowiednio do świadczenia pielęgnacyjnego albo specjalnego zasiłku opiekuńczego na zasadach określonych w zdaniu pierwszym jest złożenie wniosku o nowe orzeczenie o stopniu niepełnosprawności albo o niepełnosprawności najpóźniej w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin ważności dotychczasowego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności albo orzeczenia o niepełnosprawności, a następnie złożenie wniosku o ustalenie prawa odpowiednio do świadczenia pielęgnacyjnego albo specjalnego zasiłku opiekuńczego w terminie 3 miesięcy, licząc od wydania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności albo o niepełnosprawności.”.

Zasadne jest także przywrócenie możliwości ubiegania się o świadczenia uzależnione od niepełnosprawności na tzw. ”starych zasadach” osobom, które wskutek złożenia wniosku o ustalenie niepełnosprawności albo stopnia niepełnosprawności w okresie ważności dotychczasowego orzeczenia, utraciły prawo do świadczeń na zasadach obowiązujących do 1 stycznia 2024 r.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 63 ust. 1 ustawy o świadczeniu wspierającym (obowiązującym od 1 stycznia 2024 r.) w sprawach o świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy, o których

mowa w ustawie zmienianej w art. 43 (a więc ustawie o świadczeniach rodzinnych) w brzmieniu dotychczasowym, do których prawo powstało do 31 grudnia 2023 r., stosuje się przepisy dotychczasowe. W art. 63 ust. 2 ustawy o świadczeniu wspierającym postanowiono, że osoby, którym przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy (tj. do 31 grudnia 2023 r.), albo od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy na zasadach obowiązujących do 31 grudnia 2023 r., przyznane zostało co najmniej do 31 grudnia 2023 r. prawo do świadczenia pielęgnacyjnego albo specjalnego zasiłku opiekuńczego, o których mowa w ustawie zmienianej w art. 43 w brzmieniu dotychczasowym, zachowują, na zasadach obowiązujących do 31 grudnia 2023 r., prawo odpowiednio do świadczenia pielęgnacyjnego albo specjalnego zasiłku opiekuńczego nie dłużej jednak niż do końca okresu, na który prawo zostało przyznane, z uwzględnieniem ust. 3 i 4. Natomiast z art. 63 ust. 3 ustawy o świadczeniu wspierającym wyraźnie wynika, że osoby, o których mowa w ust. 2, zachowują prawo odpowiednio do świadczenia pielęgnacyjnego albo specjalnego zasiłku opiekuńczego na zasadach obowiązujących do 31 grudnia 2023 r., również w przypadku, gdy osobie nad którą sprawują opiekę zostało wydane nowe orzeczenie o stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie o niepełnosprawności. Warunkiem zachowania prawa odpowiednio do świadczenia pielęgnacyjnego albo specjalnego zasiłku opiekuńczego na zasadach określonych w zdaniu pierwszym jest złożenie wniosku o nowe orzeczenie o stopniu niepełnosprawności albo o niepełnosprawności w terminie 3 miesięcy od dnia następującego po dniu, w którym upłynął termin ważności dotychczasowego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności albo orzeczenia o niepełnosprawności, a następnie złożenie wniosku o ustalenie prawa odpowiednio do świadczenia pielęgnacyjnego albo specjalnego zasiłku opiekuńczego w terminie 3 miesięcy, licząc od wydania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności albo o niepełnosprawności.

W związku z treścią art. 63 ust. 3 ustawy o świadczeniu wspierającym zachowanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego jest zagwarantowane w przypadku wydania osobie, nad którą sprawowana jest opieka nowego orzeczenia (o stopniu niepełnosprawności albo o niepełnosprawności), jeżeli złożenie wniosku o nowe orzeczenie miało miejsce w terminie 3 miesięcy od dnia następującego po dniu, w którym upłynął termin ważności dotychczasowego orzeczenia, a następnie osoba sprawująca opiekę złoży wniosek o ustalenie prawa do ww. świadczenia opiekuńczego w terminie 3 miesięcy, licząc od wydania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności albo o niepełnosprawności.

Literalne brzmienie przepisu nie pozwala więc na przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego na zasadach obowiązujących do 31 grudnia 2023 r. w przypadku, gdy osoba niepełnosprawna złoży wniosek o wydanie orzeczenia (o stopniu niepełnosprawności albo o niepełnosprawności) w trakcie ważności dotychczasowego orzeczenia.

Tak więc osoby, które spełniają wszystkie przesłanki do nabycia prawa do świadczenia pielęgnacyjnego na tzw. „starych zasadach” wynikające z treści art. 63 ust. 1-2 ww. ustawy, nie nabędą prawa do świadczenia pielęgnacyjnego jeżeli wniosek o wydanie nowego orzeczenia o niepełnosprawności albo o stopniu niepełnosprawności został złożony przed upływem ważności dotychczasowego orzeczenia. De facto w opisaney sytuacji o zachowaniu prawa do

świadczenia na „starych zasadach” nie decyduje fakt spełniania warunków określonych treścią art. 63 ust.1-2 ustawy o świadczeniu wspierającym, lecz moment złożenia wniosku o wydanie nowego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności albo o niepełnosprawności. Tak więc uprawnienie do świadczenia pielęgnacyjnego (albo specjalnego zasiłku opiekuńczego) będzie rozstrzygnięte w różny sposób w stosunku do osób pozostających w tej samej sytuacji faktycznej, w zależności od daty złożenia wniosku o wydanie nowego orzeczenia o niepełnosprawności albo o stopniu niepełnosprawności. Można nawet zaryzykować stwierdzenia, że osoby bardziej zapobiegliwe, które zrobiły więcej niż od nich wymagano, poprzez zapis art. 63 ust. 3 ustawy jw. są „karane” za zbyt wczesne złożenie wniosku o wydanie orzeczenia.

Należy zwrócić także uwagę, że przepis art. 63 ust. 3 ustawy o świadczeniu wspierającym pozostaje w sprzeczności z uzasadnieniem do ustawy, w którym wskazano, iż „Natomiast osoby, które nabyły lub nabędą prawo do świadczeń opiekuńczych za okres przed wejściem w życie ustawy będą mogły zachować do nich prawo na zasadzie ochrony praw nabytych na podstawie przepisów przejściowych, o ile osoba z niepełnosprawnościami, nad którą jest sprawowana opieka, nie wybierze własnego świadczenia wspierającego”.

Wydaje się więc zasadne stwierdzenie, że nie było zamiarem ustawodawcy pozbawienia prawa do świadczeń uzależnionych od niepełnosprawności pobieranych na tzw. „starych zasadach” osób, których podopieczni wystąpili o wydanie nowych orzeczeń przed upływem terminu ważności dotychczasowych orzeczeń. Dodatkowo większość orzeczeń (wydanych przed 31 grudnia 2023 r.) zachowywało ważność do 30 września 2024 r. w związku z ustawowym przedłużeniem ich ważności. Dochowanie aktów staranności poprzez złożenie wniosku o wydanie nowego orzeczenia przed upływem ważności dotychczasowego spotkało się ze swoistym „ostracyzmem” ustawodawcy, którego konsekwencje opisano powyżej. Dlatego też nie sposób uznać, że celem racjonalnego ustawodawcy było ograniczenie dostępu do świadczeń uzależnionych od niepełnosprawności albo od stopnia niepełnosprawności poprzez wskazanie najwcześniejszego momentu, w którym można złożyć wniosek o wydanie nowego orzeczenia, w celu zachowania dotychczasowych uprawnień do świadczeń. Należałoby raczej uznać, że zapis art 63 ust. 3 ustawy o świadczeniu wspierającym ma na celu wyłącznie określenie ostatecznego terminu, w którym wniosek o wydanie nowego orzeczenia powinien być złożony.

Podkreślić także należy, że zgodnie z nowelizacją ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, która nastąpiła na podstawie ustawy z dnia 24 lipca 2024 r. (Dz. U. 2024 r. poz. 1165) zmieniającej ww. ustawę z dniem 3 sierpnia 2024 r. **jeżeli wniosek o wydanie kolejnego orzeczenia o niepełnosprawności albo o stopniu niepełnosprawności został złożony w okresie ważności odpowiednio orzeczenia ustalającego niepełnosprawność albo orzeczenia ustalającego stopień niepełnosprawności, to zachowuje ono ważność do dnia wydania kolejnego ostatecznego orzeczenia, nie dłużej jednak niż do ostatniego dnia szóstego miesiąca następującego po dacie określającej tę ważność.**

Praktyka stosowania przepisu art. 63 ust. 3 jest różna, co wynika z różnicy orzeczeń wydawanych przez Samorządowe Kolegia Odwoławcze. Jedne z nich utrzymują w mocy decyzje organów I instancji odmawiające przyznania prawa do świadczeń na „starych zasadach”, inne uchylają zaskarżone decyzje kierując się wykładnią systemową i celowościową oraz orzecznictwem sądów administracyjnych, które rozpatrują skargi na te decyzje. Organy I instancji zasadniczo dokonują wykładni literalnej, mając na uwadze fakt, że ewentualne kontrole w zakresie prawidłowości przyznawania przedmiotowych świadczeń mogą narazić te organy na obowiązek zwrotu środków uznanych za przyznane nieprawidłowo.

W związku z opisaną sytuacją zasadne jest podjęcie prac legislacyjnych zmierzających do zmiany treści art. 63 ust. 3 ustawy o świadczeniu wspierającym poprzez usunięcie z jego treści początkowego terminu, w którym można złożyć wniosek o wydanie nowego orzeczenia o niepełnosprawności albo o stopniu niepełnosprawności, w celu zachowania praw do świadczeń uzależnionych od niepełnosprawności nabytych przed 1 stycznia 2024 r.

Celem wnioskowanej nowelizacji przepisu art. 63 ust. 3 ustawy o świadczeniu wspierającym jest doprowadzenie do jego jednoznaczności i usunięcie różnic w jego stosowaniu przez organy wydające rozstrzygnięcia, bowiem kolejne interpretacje pozostaną tylko interpretacjami i nie będą one wiążące dla organów wydających rozstrzygnięcia w przedmiotowych sprawach.